

Se men inte titta

Förlåt brorsan, men jag minns inte exakt hur dina ord föll. Jag minns bara att det handlade om en pikant situation i herrarnas omklädningsrum på ditt gym, något om förödmjukelsen i att bli bedömd utifrån en homosexuell mans lystna blick. Jag minns hur upprörd du var och att vi diskuterade det rimliga i att kräva fler kategorier av omklädningsrum. Men mest minns jag att det satte igång en rad kvasi-intellektuella tankar, som: Jaha? Så du har för första gången i ditt 53-åriga liv fått uppleva hur det känns att bli betraktad som objekt. Det vill säga den omständighet som alla kvinnor i världen lever under, från låt säga tolv års ålder när bröstet börjar knoppas till dess de vissnar i skuggornas dal. Jag växte upp med de där bedömande, avklädande blickarna. Jag lever fortfarande med dem. Med åren har jag lärt mig att ignorera dem. Men i början var det svårt. Jag hatade dem. Jag hatade visslingarna och tjuvnypen från männen och den tysta, kyliga betygsättningen från andra kvinnor. De fråntog mig allt som jag tyckte var jag, mina tankar, förnimmelser och drömmar. Jag tyckte mig reducerad till ett föremål, vilket var en olidlig erfarenhet för en person som i huvudsak tyckt sig bestå av självlysande, inre egenskaper. Sen slog det mig: Är det bara negativt att bli betraktad som ett objekt?

Jag kom nämligen att tänka på det lilla barnet som för första gången förstår vem den bedårande skapelsen i spegeln är. Det bor en lycka i att vara en kropp, ett föremål likt andra i världen, som kan larma och göra sig till, sminkas, kläs ut, berika sig själv och sin omgivning med skönhet och spektakel. Varje kropp har sin speciella karaktär och sätter igång fantasier hos betraktaren. Och att bli betraktad är också att bli bekräftad. Jag syns, alltså finns jag.

Min slutsats är således: Det är eftersträvansvärt att vara både objekt och subjekt. Balansen mellan att synas och vara en som tänker är det som avgör hur man upplever sig som människa. För hur bra mår man av att betraktas som en pudding som inte har något innanför pannbenet? Och hur roligt är det att vinna Nobelpriset när ingen vill ta i en med tång?

Ungefär så långt har mina funderingar tagit mig sedan samtalet med min bror. Inte har det gjort mig så mycket klokare. Möjligen har jag börjat ta mig i akt för min egen blick och hur jag ser på andra. För nakna står vi inför varandra, inte bara i styrketräningslokalernas omklädningsrum, men i kön till snabbköpskassan, på gator och torg. Med ett enda ögonkast kan vi reducera varandra till föremål. Mig veterligen har det aldrig gagnat en själ.

© Tina Messing

Även publicerad i Stockholm City 26 maj 2005